

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. De interpretatione rescripti justitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

zione, non præsentatione, ut pluribus ex ipso textu colligitur, de quo Barbofa *in cit. c. Cæterum*, n. 3.

1473. Not. tamen, si quis secundum rescriptum justitiæ contra se productum in judicio, elidere vellet, exceptione omiſſæ mentionis de rescripto prius impetrato à se super eadem causa, non admitti exceptionem, si is, contra quem excipitur, ostendat, impetratorem primi rescripti, dolò, vel negligentia illo prius usum non esse, per c. *Si autem*, 9. h. t. intellige *intra spatium unius anni*, ut habet rubrica c. *Plerumque*, 23. eod. licet hic terminus non exprimatur in nigro, seu in textu, ut ait Barbofa *in cit. c. 9. n. 2.* sed non bene, ut patet ex textu. Sed, esto non esset, ut putat; præsumitur tamen, quando intra hoc tempus uti potuit, & usus non est. Et hoc speciali dispositione juris; non autem ex eo, quòd secundum rescriptum convalescat tractu temporis. Plura super his videri possunt *lib. 4. decret. p. 2. quæstionis ultime.*

ARTICULUS VI.

De interpretatione rescripti.

1474. **C**ommunis tenet, omnia rescripta esse stricti juris, ut monumum superius n. 1381. quod accipe secundum ibidem dicta; consequenter sic interpretanda, ut jus commune quàm minimè lædatur, intellige de contrarijs juri communi. Hinc omnes rescriptorum clausulæ revocari solent ad terminos juris communis; Zypæus *l. 1. respons. 3. n. 8.* Princeps enim, nisi disertis verbis exprimat, nunquam censetur aliquid statuere contra jus commune, minùs derogare alterius juri quæſito. Cùm tamen in hoc inter rescripta *justitiæ*, & *gratiæ* non sit eadem interpretationis ratio per omnia tenenda (constant enim diversis etiam clausulis, & sine) de utroque breviter dicendum venit.

§. I.

De interpretatione rescripti justitiæ.

1475. **P**rima regula traditur, quòd rescripta justitiæ interpretanda sint secundum jus commune, ne illi derogent, etiam si

(ut hoc servetur) necessarium foret à verborum proprietate recedere, vel clausulam adjectam transponere, habetur in c. *Causam, de rescript.* Nam rescripta *justitiæ* emanare solent secundum jus commune; adeoque non debent aliquid continere contra ipsum (aliàs non differrent à privilegijs, vel dispensationibus) nisi id exprimat rescribens; sic glossa *in cit. c. in notandis.*

1476. Altera est, in his faciendam interpretationem strictam, cùm derogent jurisdictioni ordinariorum Judicum, & lites sint restringendæ. Not. tamen, quòd *personæ*, contra quas impetratum est rescriptum, uti & *res*, *solum generaliter expressæ*, à Judice delegato in citatione specificè exprimendæ sint; Pirhing, *de rescriptis*, n. 18. Nam expressum specialiter plus roboris habet, quàm quòd generaliter; Barbofa in c. *Si adversus, de hæreticis*, n. 2.

1477. Ex quo sequitur, rescriptum justitiæ adversus certam personam, vel causam, cum generali clausula: *Super his, & quibusdam alijs*, non debere extendi ad majores, vel graviores, sed tantum *similes*, vel *minores*, nisi aliud colligatur ex intentione, & mente disponentis, ut notavimus de *interpret. leg. Supr.* Nam clausula generalis, seu indefinita subsequens ordinariè restringitur ad similia. Hinc dictio: *alius*, vel *alia*, est implicativa *similium*; non autem *majorum*; ita Layman c. *Sedes, de rescript.* Sequitur. 2. Colonum, casibus fortuitis renuntiantem, quibusdam in specie expressis, cum adjecta clausula: *& cæteris casibus fortuitis*, non intelligi *de insolitis, vel majoribus his, qui expressi sunt*, arg. c. *Sedes, cit. & Clem. 2. de procurat.*

1478. Sequitur. 3. dispensationem cum Titio factam, ut *quæcunque beneficia simplicia*, quæ sunt intra utramque v. g. Styriam, Salisburgo subjectam, consequi possit; & postquam ad 25. annum pervenerit, etiam *duo curata*, vel aliàs *incompatibilia*, ubivis locorum existentia; quoad hanc generalem, restringendam esse *ad existentia intra utramq. Styriam Salisburgo subjectam*; sic Everard. *in locis argumentorum*, loc. 5. Sequitur 4. quòd Episcopus dicens: *donò tibi prædium, & omnia jura inibi, mihi competentia*, non intelligendus sit etiam sub ea generali clausula, *donare, nisi jura temporalia*; adeoque non jus

jus decimarum, aut *aliud spirituale*, nisi accessorie transeat cum temporali, ut jus Patronatus. Ratio est ex dictis; quia clausula generalis, ut indefinita, subsequens, ordinarie restringitur ad similia.

1479. Sequitur. 5. si mercator acceptis à nummulario rationibus dati, & accepti, cum ipso convenit, ut, si præterea aliquod instrumentum debiti reperitur, pro casso, & unitili haberetur, ejusmodi clausulam intelligi solum de debitis *in linea cambij*, de quo mentio præcesserat, L. *emptor*, 48. §. *Lucius*, ff. de pactis. Sequitur. 6. si Titius dicat: *lego tibi vinum Græcum, & omnia alia dulcia ly, omnia alia dulcia sumi restrictè solum ad vinum*, non alia, quæ non sunt potationis, aut potabilia, L. *fin.* §. *cui dubia*, ff. de tritico, vino, & oleo legato.

1480. Not. tamen, quod *signum universale*, adjectum termino *alius*, ampliet dispositionem, & comprehendi faciat etiam *diversa, seu majora expressis*. Sic privilegium absolvendi certos casus cum clausula, & *alios qualitercung, enormes*, comprehendit etiam casus majores expressis, juxta Emmanuel, Rodriguez tom. 1. qq. *regular.* q. 20. nu. 4. at hoc non fit ex sola adjectione *termini generalis, qualitercung*, sed prout conjuncto verbo, *enormes*.

1481. Not. 2. per rescriptum justitiæ concessum contra homines *existentes in diocesi*, non posse conveniri homines *existentes in civitate Episcopi*, quæ est caput diocesis, c. *Rodolphus*, 35. de rescriptis; Pirhing cit. n. 22. Nam rescripta justitiæ sunt strictæ interpretationis; & *diocesis* in materia odiosa strictè supponit *pro territorio extra civitatem Episcopalem*; Felinus in c. *Rodolphus*, n. 18.

1482. Sed quid si homo existens *in civitate Episcopali* conventus à Judice delegato per rescriptum contra *existentes in diocesi*, non excipiat? R. processum fore nullum; quia jurisdictio delegati per defectum exceptionis in hoc casu non prorogatur, utpote non fundata *contra personam existentem in civitate Episcopali*. Secus est, si delegatus haberet jurisditionem fundatam contra personam in re certa: & *alij quibusdam*, & procederet in causa majori, Reo non excipiente; Pirhing cit. n. 24.

1483. Not. 3. rescriptum justitiæ contra Ti-

rium, non extendi ad *ejus heredem*, si-
ve ipse Titius decedat re integrâ, seu moriatur ante litem contestationem, c. *Significavit*, 36. de rescriptis; intellige, si non sit conventus ratione obligationis realis.
2. si Titius non fuit specificè expressus in rescripto, sed tantum generaliter: & *quosdam alios*; nisi res non sit integra, lite scilicet jam cœpta per citationem testatoris ante mortem, vel ut notat Layman ibid. n. 1. ante litem contestatam. Aliud est, si rescriptum impetratum sit contra Prælatum; nam Prælatus non convenitur per se; sed ratione Ecclesiæ, vel dignitatis, quæ non extinguitur; sic Joan. Andr. hic n. 12.

Not. 4. rescriptum justitiæ simpliciter impetratum ad lites, vel etiam adjectâ clausulâ & *quibusdam alijs causis*, non debere extendi ad causas *exortas post impetrationem rescripti*, c. *fin. h. t.* hinc servari debet *tempus datae*. Ratio est, quia rescripta justitiæ sunt jura personalia, id est, eis tantum personis utilia, quibus concessa sunt; & ideo non possunt alteri cedi, nec transeunt ad successorem, aut heredem; nisi fuerint impetrata nomine dignitatis, aut beneficij, prout dicitur in c. *Significavit*, 36. h. t. & ita notavit hic Joau. Andreas n. 9. Abbas, not. 2. & n. 9. ubi bene admonet, irritum esse rescriptum, si tempore *datae* mortua sit persona, cui impetratum (idem est in privilegio, L. *Neratius*, 152. ff. de regulis juris) vel contra quam impetratum, L. 2. ff. de *sententiis, qua sine appel. rescinduntur*.

§. II.

De interpretatione rescripti gratiæ.

1484. **Q**UAMVIS aliàs in beneficijs Principum, quæ nemini præjudicant, plenissima, seu amplissima interpretatio contra concedentem facienda sit; rescriptum tamen ad conferendum beneficium, strictè interpretandum esse communiter volunt ex c. *quamvis, de præbend.* in 6. & c. *Cum dilecti, de donationibus*; rationem dant; quia fines mandati sunt diligenter custodiendi, L. *diligenter*, 5. ff. *mandati*. Neque per epichiam, seu benignam interpretationem extendi possunt, c. *Superlitteris*, 20. h. t. Innocentius in idem,

§.

num. 3.